

היערכות לשינויי אקלים, האתגר הבא של ישראל

08/04/2011

אוניברסיטת חיפה מקימה מרכז ידע לשינויים אקלימיים ביוזמת המשרד להגנת הסביבה. מנהלת הפרוייקט ד"ר אופירה איילון מוסרת מידע ראשוני.

[שיתוף](#)

ד"ר אופירה איילון

אוניברסיטת חיפה ומוסד שמואל נאמן בטכניון

בעשורים הקרובים צפויים שינויים אקלימיים בעולם ובאגן הים התיכון ובישראל. העולם נערך בשני אופנים- דרך אחת היא לצמצם פליטות (MITIGATION) והשניה היא ע"י הסתגלות והתאמה לשינויים הצפויים (ADAPTATION). מדינת ישראל הכינה [תוכנית](#) להפחתת פליטות וקעת מוקם, ביוזמת המשרד להגנת הסביבה, [מרכז ידע להיערכות לשינויי אקלים בישראל](#). מטרת המרכז היא לרכז ידע הקיים בנושא, להפוך את הידע למסמכי מדיניות ולהטמיעם בעבודת משרדי הממשלה השונים, וכן לבחון את פערי הידע ולתעדף את הנושאים, אשר מידע עדכני לגביהם חיוני. כלומר, מטרת העל של מרכז הידע היא לגבש מדיניות ולנקוט בצעדים המתחייבים להיערכות לשינויי האקלים באופן שיקטין את הנזקים ויממש את התועלות מהתהליך, ברמת המדינה והאזור.

במרכז, אשר יצא מהמשרד להגנת הסביבה, זכה צוות מגוון של חוקרים, בהובלה של [אוניברסיטת חיפה](#). ראשי הצוותים נבחרו עפ"י מומחיותם ונסיונם המקצועי ובהם כלולים מיטב המדענים בתחום בארץ.

בראש הצוות עומד פרופ' [מרדכי שכטר](#) אשר בנוסף לריכוז האקדמי של המרכז, ירכז את המסמכים העוסקים בהערכות הכלכליות (עלויות ותועלות) ובהשלכות שינויי האקלים על המשק הישראלי. לצידו, מנהלת את הפרוייקט ד"ר [אופירה איילון](#), מאוניברסיטת חיפה וחוקרת בכירה במוסד [שמואל נאמן](#) בטכניון. את המידע הקיים בנושא ניטור האקלים, המלצות לגבי השימוש במודל המתאים לישראל לחיזוי השינויים, כמו גם השינויים הצפויים בגשם, בהתאיידות וכמויות הטל ונושאים דומים, מרכז פרופ' [חיים קותיאל](#) מהחוג לגיאוגרפיה ומדעי הסביבה באוניברסיטת חיפה.

את המידע בנושא השלכות שינויי האקלים על משק המים (כמויות מים שפירים, נהול משק המים בתנאי מחסור, השפעת עליית מפלס פני הים על אקוויפר החוף, ניהול אגני היקוות ועוד), מרכזת פרופ' [נורית קליאוט](#) מהחוג לגיאוגרפיה ומדעי הסביבה באוניברסיטת חיפה. שינויי האקלים צפויים להשפיע גם על בריאות הציבור. מדובר בסיכון גובר למחלות לב, ריאה, סרטן וכן הגברה של הפצה של מחלות מידבקות. את המידע הקיים ואת מסמכי המדיניות להיערכות לשינויים אלה מרכז פרופ' [מנפרד גרין](#), מבית הספר לבריאות הציבור באוניברסיטת חיפה.

נושא נוסף, הכולל את ההשפעות של שינויי האקלים על המגוון הביולוגי- במערכות יבשתיות, ימיות ואקווסטיות- מרכז ד"ר מרסלו שטרנברג מאוניברסיטת ת"א. ההשפעות הצפויות הן כתוצאה משינוי כמות ואיכות המים, שינויי הטמפרטורה, פלישת מינים ומחד והיעלמות בתי גדול מאידך, הרס קרקעות ועוד.

במסגרת הוועדה שטיפלה בנושא הפחתת פליטות גזי חממה, דובר רבות על נושא הבניה הירוקה, שכן התאמת בנין לצריכה מושכלת יותר של אנרגיה יכולה להוריד עד כדי 20-30% את צריכת החשמל במבנה. אולם, אופי הבניה העירונית צריך גם להיות מותאם לשינויי האקלים. ברור, כי ישראל היא מדינה ממוזגת אוויר, אך עדיין, שינויי הטמפרטורות הצפויים מחייבים היערכות גם בתכנון העירוני הכולל וגם ברמת המבנה. נושאים כמו זכויות צל, בידוד תרמי ועוד, ירוכזו ע"י ד"ר [גדי קפלוטו](#), מהפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים בטכניון. נושא נוסף, המרוכז ע"י פרופ' [ארנון סופר](#) מהחוג לגיאוגרפיה ולימודי הסביבה באוניברסיטת חיפה, הוא השלכות שינויי אקלים על נושאים גיאואסטרוגיים הקשורים עם שכנותיה של מדינת ישראל.

בכל תחום יעסקו מידענים ועוזרי מחקר, יופעלו צוותי חשיבה, ייערכו פגישות וימי עיון נושאיים. בנוסף לכל הנושאים הנ"ל, ברי כי יש בישראל מומחיות ייחודית הרלוונטית לנושא שינוי האקלים (בין היתר בנושאים הקשורים בניהול משק מים בתנאי מדבר, פיתוח שיטות השקיייה וחקלאות מותאמות לאקלים וכן פיתוח טכנולוגיות לאנרגיה סולרית. בעולם קיים ביקוש לשירותי ידע וניסיון אלה ולכן מרכז הידע מרכז הידע הישראלי יפעל לשיווק הידע הישראלי המצטבר במדינות יעד אחרות.

לסיכום, היעוד של מרכז הידע הישראלי הינו להיות מוקד הידע המקצועי המוביל בישראל בנושא שינוי האקלים, השלכותיו וההיערכות המיטבית לתרחיש הסביר ולתרחישי הקיצון. לשלב ידע זה במערכים האסטרטגיים של המגזרים הציבוריים, החברתיים, הכלכליים והסביבתיים בארץ ולשווק את הידע המצטבר במדינות בעלות מאפיינים דומים לישראל, אשר יש להן צורך בידע זה.